

življenja. Vidičevo izbiro elementarne slikarske poteze in motivike lahko razumemo kot zблиževanje s prvinskim, tako v naravi kot človeku. Vendar se za poenostavljeno potezo in okornim videzom skriva kompleksna sporočilnost. V zrelem opusu prepoznamo šopke suhega cvetja, »avtoportretnega petelina« in druge predmete izginjajoče etnografske dediščine Prlekije, ki jih je upodabljal z mero melanholije, fantastike in nadrealizma.

JANEZ VIDIC V JAVNEM PROSTORU MESTA MARIBOR

Naj ob 100. obletnici rojstva Janeza Vidica Mariborčane spomnimo, da lahko umetnikova dela, ki jih je opremil z motivno različnim, barvitim, a stilno prepoznavnim stenskim slikarstvom, srečujemo vsak dan v notranjostih javno dostopnih prostorov: zanimivo veduto našega mesta iz leta 1957 (danes Mladinska knjiga) in del fantastične krajine z luno in soncem v nekdanji trgovini s čevlji Košuta, 1966; razgibanega Merkurja, ki se kopa v zlati barvi na Ekonomski poslovni fakulteti, 1962; slikarju ljub motiv mladosti in otroštva na osnovni šoli Franca Rozmana Staneta, 1962, in Angela Besednjaka, 1968. Delno vidna je njegova tipična barvno intenzivna domišljajska poslikava z motivi suhega cvetja in grmičevja s petelinom na Grajskem trgu v nekdanji poslovalnici Mestne hranilnice (danes trgovina Spar) iz leta 1967. V bližini Lutkovnega gledališča Maribor si lahko v preddverju kopališča Pristan ogledamo prizore z naslovom *Štirje letni časi* iz leta 1972, ki sta jih ustvarila skupaj s sinom Matjažem Vidicem, v preddverju regionalnega RTV centra pa kompozicijo fantastičnih živali, glasbil in figur. Žal moramo zapisati, da je zaradi malomarnosti lastnikov več slikarjevih vrhunskih del uničenih, zato ob tej priložnosti ponovno pozivamo javnost in stroko, da skupaj preprečimo nesprejemljivo in nerazumno razvrednotenje vrhunskih umetnostnih del in jih primerno zaščitimo za bodoče rodove.

VIRI

Janez Vidic, avtorska mapa, dokumentacija UGM

Janez Vidic, hemeroteka, dokumentacija UGM

Janez Vidic, katalog ob retrospektivni razstavi, Umetnostna galerija Maribor, 8. 2.-8. 3. 1983

Janez Vidic, monografija, dr. Sergej Vrišer, Založba Obzorja, Maribor, 1984

Likovna umetnost v prostoru mesta Maribor, Andreja Rakovec, 3. 1. 2023,

<http://www.mariborart.si/osebnost/-/article-display/janez-vidic>

Tvrtko-Matija Šercar, Prešernova Zdraviljica, Locutio, 3. 1. 2013,

<https://www.locutio.si/avtorji.php?ID=341&clanek=3597>

Prešeren/Vidic, Zdraviljica, Univerzitetna knjižnica Maribor in zasebni arhiv Luke Vidica

UGM

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA MARIBOR

VEČER

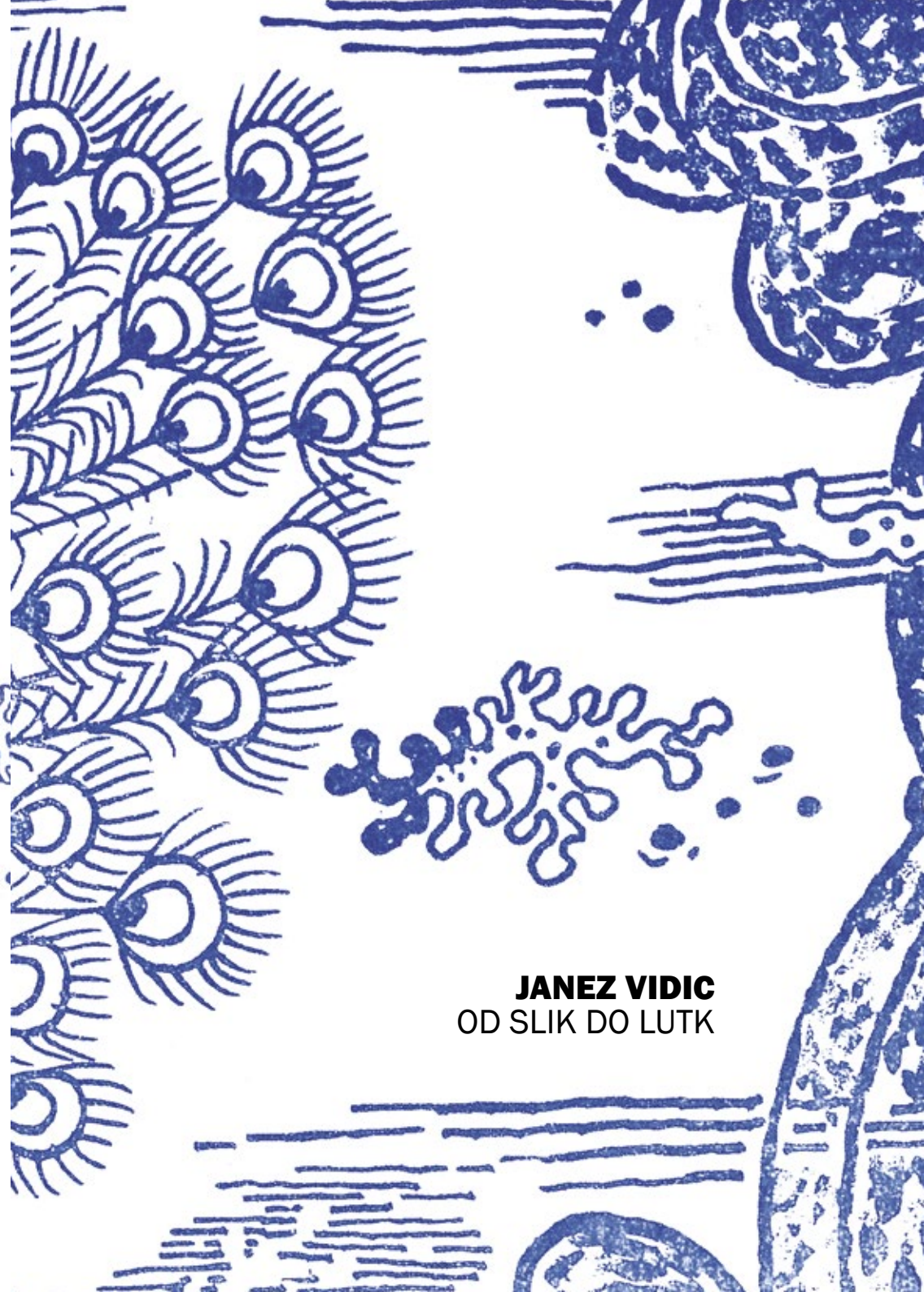

SI RADIO SI

Zgibanka ob razstavi Janez Vidic: Od slik do lutk iz zbirki dveh muzejev in knjižnice | 3. 2.-26. 3. 2023 | Razstavišče v kleti Minoritske cerkve | Kustosinji razstave: Breda Kolar Sluga · Katarina Klančnik Kocutar | Izbor knjižnega gradiva: dr. Vlasta Stavbar | Avtorica besedila: Breda Kolar Sluga | Lektorica: Metka Damjan | Oblikovalec: Blaž Krump | Ilustracija iz gledališkega lista predstave Pegam in Lambergar | Postavitve razstave: Lucijan Jošt · Urban Saletinger · Mojca Bernjak · Darka Erdelji · Aljaž Fredi Novak · Branko Caserman · Grega Tanaček | Fotografske reprodukcije slikarskih del: Damjan Švarc | Fotografije lutkovnih predstav: Arhiv LGM | Tisk: Jast Consulting | Naklada: 400 izvodov | Maribor, februar 2023 | Lutkovno gledališče Maribor, Vojašniški trg 2 A, Maribor

JANEZ VIDIC
OD SLIK DO LUTK

Ob Prešernovem dnevu, slovenskem kulturnem prazniku, se Lutkovno gledališče Maribor, Umetnostna galerija Maribor in Univerzitetna knjižnica Maribor z izborom del iz svojih zbirk poklanjamo stoletnici rojstva priznanega ustvarjalca Janeza Vidica.

JANEZ VIDIC (1923–1996) in FRANCE PREŠEREN (1800–1849)

Kaj povezuje slikarja Janeza Vidica s pesnikom Francetom Prešernom? Slovenija je ena redkih držav, ki pomen kulture potrjuje s praznikom. Izbrali smo 8. februar, dan smrti pesnika Franceta Prešerna, ki je s svojo *Zdravljico* bodril nacionalno zavest in povzdignil slovenski jezik na evropsko raven. 8. februar je tudi dan, ko se je rodil slikar Janez Vidic. Naključje? Za Janeza Vidica verjetno ne, saj je Vidic v času druge svetovne vojne, leta 1944, dobil priložnost, da ilustrira bibliofilsko izdajo Prešernove *Zdravljice*. Odkritje talenta ob ustvarjanju ilustracij je bilo avtorju tako velika spodbuda, da se je v celoti posvetil likovni umetnosti. Na to pot se je podal po osvoboditvi na novo ustanovljeni ljubljanski Akademiji za likovno umetnost, kjer je najprej diplomiral iz slikarstva, nato pa končal specializacijo iz zidnega slikarstva. Janez Vidic bi 8. februarja 2023 praznoval svoj 100. rojstni dan.

PREŠERNOVA ZDRAVLJICA

Prešernovo *Zdravljico* je izdal pokrajinski odbor OF za Gorenjsko ob stoletnici Prešernove *Zdravljice* (1844–1944), da proslavi moč slovenske besede. Janez Vidic je izdelal osem ilustracij v linorezu, po eno za vsako kitico, arhitekt Marjan Šorli pa je dodal vinjete. Delo je bilo natisnjeno v 1.500 (1512) izvodih decembra 1944 v tiskarni Trilof in velja za enega najlepših partizanskih tiskov. Zaradi pomena je Vidic–Prešernova *Zdravljica* doživela več ponatisov od katerih, ob prvi izdaji, razstavljamo dva: starejši je izšel leta 1975, ob 30. obletnici osvoboditve, s spremno besedo Lojzeta Gostiše, založila ga je Založba Obzorja Maribor. Druga izdaja, natisnjena leta 1994, s spremno besedo Borisa Paternuja, je postala protokolarno darilo v obdobju, ko je bil predsednik Republike Slovenije Janez Drnovšek.

JANEZ VIDIC IN DVA MUZEJA

Dela Janeza Vidica, naturaliziranega Štajerca, slikarja, ilustratorja, avtorja stenskega slikarstva in dolgoletnega tehniškega urednika pri Založbi Obzorja (1956–73), hranimo v obeh muzejih. Ob ustanovitvi Lutkovnega muzeja v Mariboru pa lahko prvič povežemo znanja in osvetlimo različna polja umetnikovega ustvarjanja. Širši javnosti je manj znano, da je Janez Vidic v dveh gledaliških sezonah izdelal osnutke za lutke in scenografijo za tri lutkovne predstave v Lutkovnem gledališču Maribor. Takrat je umetnik že užival »pokoj« in se po lastnih besedah posvečal slikarstvu, za katerega prej, ob delu v Založbi Obzorja, ni imel dovolj časa. Kot kaže, ga je v tem obdobju navdušilo tudi sodelovanje z Lutkovnim gledališčem Maribor, ki se je leta 1968 preselilo v prostore na Rotovškem trgu in se leta 1974 profesionaliziralo. Tri lutkovne predstave, ki jih je Janez Vidic izdelal v četrti in peti sezoni (1977/78 in 1978/79) Lutkovnega gledališča Maribor, so nastale v sodelovanju različnih avtorjev in režiserjev: *Pegam in Lambergar* (ljudska povest v režiji in glasbeni opremi Edija Majarona), *Rdeča kapica in zbegani volk* (Rade Pavelkič v režiji Bojana Čebulja) in *Vojak, dober korak* (Milan Čečuk v režiji Bojana Čebulja). Kljub raznolikosti pa osnutki in izvedbe, ki jih danes lahko spremljamo v ohranjenih fotografijah predstave, kažejo značilne poteze Vidičeve estetike, ki jo je razvijal skozi ilustracijo in slikarstvo. Vse

scenske elemente za tri predstave in ploske lutke za predstavo *Pegam in Lambergar* je poslikal sam, preostale lutke in rekvizite pa so po njegovih osnutkih izdelali v delavnici LGM.

ILUSTRACIJE IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR

Janez Vidic šteje za enega vidnejših slovenskih ilustratorjev druge polovice 20. stoletja. Njegovo opus obsega več kot 100 knjižnih izdaj: od otroške in mladinske literature, ilustracije avtorskih besedil, romanov in pesmi do priročnikov in učbenikov, celo kuharskih knjig. Zelo zgodaj je pričel sodelovati z Mladinsko knjigo, ki je prepoznala njegov talent in mu tudi podelila prestižno Levstikovo nagrado (1950, 1951, 1953) za ilustracijo mladinske in otroške literature. Bogat opus na področju ilustracije pa je nastal tudi v dolgem in plodnem sodelovanju z Založbo Obzorja, kjer je ilustriral raznovrstno gradivo in skupaj z znamenitim urednikom Jožetom Košarjem prispeval k velikemu uspehu založbe. V začetku petdesetih je Vidičeva risba, vpeta v realistične tokove, izražena z enostavno črto, pogosto v tehniki perorisbe in tuša. Ustrezala je njegovi ideji, da lahko z jasno zasnovno vsebino bolje posreduje otrokom. Kasneje je njegova ilustracija pridobila ekspresivnejši izraz, sčasoma tudi groteskne poteze, s katerimi je na enostaven in učinkovit način obogatil

like. Dr. Sergej Vrišer, ki je pogosto spremljal Vidičovo delo, je v obsežni monografiji, izdani ob veliki retrospektivni razstavi v Umetnostni galeriji Maribor leta 1983, poudaril, kako študiozno se je Vidic vedno poglobil v zgodovinsko ozadje dogajanja. Iskal je značilnosti časa, oblek in arhitekture, s katerimi je dopolnil dogajanje, kar je še posebej prišlo do izraza v priljubljenih izdajah, namenjenih odrasli publiki, na primer v Tavčarjevi *Visoški kroniki* (Obzorja, 1968), Linhartovem *Matičku* (Obzorja, 1967) in Vorančevem *Doberdobo* (Mladinska knjiga, Obzorja, 1980). Univerzitetna knjižnica Maribor, Enota za domoznanstvo in posebne zbirke hrani Zbirko Založbe Obzorja in je dodala na razstavo dragoceno gradivo.

SLIKARSTVO

Njegov opus obsega različne slikarske tehnike; ob klasičnih izstopa bogat opus na steklu. Prepoznavnost je zgradil z izborom motivike in načinom slikanja, ki se približujeta ljudski likovni ustvarjalnosti. Nenehen vir, s katerim se je oplajal vso ustvarjalno pot, je črpal iz doživljanja NOB in motivike štajerske krajine, vasi in podob kmečkega